

Amsterdam, 6 december 2019

Betreft: Consultatie aangaande 'Wet minimumbeloning zelfstandigen en zelfstandigenverklaring'

Stichting Loonwijzer biedt al sinds 2000 online informatie aan voor werkenden, over hun rechten en plichten en over lonen en tarieven. Deze informatie maakt Loonwijzer toegankelijk om bij te dragen aan een faire en transparante arbeidsmarkt. Daarom is Loonwijzer uitermate kritisch over het wetsvoorstel rond de minimumbeloning voor zelfstandigen en de zelfstandigenverklaring. Een belangrijke reden hiervoor is dat het wetsvoorstel juist meer onduidelijkheid lijkt te scheppen voor zzp'ers en opdrachtgevers dan nu het geval is. Zonder grondige aanpassingen aan het wetsvoorstel zal het voor Loonwijzer dan ook erg moeilijk zijn om zzp'ers en opdrachtgevers adequaat voor te lichten. Bovendien draagt de ingewikkelde wetgeving op negatieve wijze bij aan de zelfredzaamheid van deze groepen.

Minimumtarief

Aan de onderkant van de arbeidsmarkt komt veel schijnzelfstandigheid voor. In het regeerakkoord werd gesproken over het bestrijden van deze schijnzelfstandigheid en het scheppen van duidelijkheid voor zzp'ers en opdrachtgevers. Hierbij werd onder meer een wet voorgesteld waarbij zzp'ers aan de onderkant van de markt, bij een te laag tarief, verplicht een arbeidsovereenkomst zouden aangaan met hun opdrachtgever. We begrijpen dat Europese wet- en regelgeving dat voorstel onmogelijk zou maken. Daarom pleiten we in ieder geval voor meer en betere handhaving van het huidige arbeidsrecht door de Inspectie SZW en eventueel door de sociale partners.

De groep zzp'ers aan de onderkant van de markt wordt opnieuw genoemd in de algemene toelichting van het wetsvoorstel dat nu voorligt. Over de mogelijkheden tot het zelfstandig opstellen van tarieven wordt geconstateerd dat er maar weinig onderhandelingsruimte is voor deze zzp'ers. Tarieven van minder dan 20 euro per uur worden vaak bepaald door de opdrachtgever, niet door de zzp'er of opdrachtnemer. Door het minimumtarief op of boven deze grens van 20 euro per uur te leggen, kan mogelijk het gebrek aan onderhandelingsruimte van deze groep laagbetaalde zzp'ers worden aangepakt. In het verlengde hiervan constateren wij dan ook dat het invoeren van een minimumtarief van 16 euro per uur, als alternatief voor een verplichte arbeidsovereenkomst voor laagbetaalde zzp'ers, niet voldoende is om excessen aan de onderkant van de markt aan te pakken.

Dat het minimumtarief van 16 euro per uur veel te laag is, heeft meerdere redenen. Ten eerste komt dit doordat het minimumtarief niet gerelateerd aan het wettelijk minimumloon, maar aan het sociaal minimum voor een alleenstaande. Bovendien wordt het recht op doorbetaalde vakantie in de algemene toelichting helemaal niet genoemd, terwijl dat ook tot basisbescherming dient te behoren. Ook zijn sociale risico's niet voldoende afgedekt.

Volgens eigen berekeningen zou sprake moeten zijn van een hoger tarief, zoals hieronder geschetst. Hieraan zijn bijvoorbeeld vakantiecompensatie en de noodzakelijke reserveringen voor sociale risico's toegevoegd. Deze berekeningen doen overigens nog geen recht aan een redelijke vergoeding voor de kosten die de zzp'er moet maken (zoals de vergoeding voor het gebruik van gereedschap, een auto e.d.). Wij pleiten ervoor dat naast een minimumtarief een afspraak over een redelijke vergoeding voor bedrijfsmiddelen op papier moet staan. Als dat er niet is, hoort de bewijslast bij de

opdrachtgever te liggen: die moet aannemelijk maken dat de kostenvergoeding naast het minimumtarief inderdaad regel is. Daarnaast is nog geen rekening gehouden met de hogere administratieve lastendruk die het gevolg zal zijn als de rest van dit wetsvoorstel ongewijzigd wordt aangenomen.

Berekening minimumtarief			
	% van uurloon WML, tenzij anders aangegeven		
uurloon WML (38 uur) juli-dec. 2019		€	9,94
vakantiecompensatie	8	€	0,80
vakantietoeslag	8 (over uurloon + vakantiecom.)	€	0,92
leegloop	8	€	0,80
administratie	8	€	0,80
acquisitie + overig niet-declarabel	17	€	1,69
<i>SBTOTAAL</i>		€	<i>14,95</i>
werkgeversheffing Zvw	7	€	1,05
premie WW-Awf	3,6	€	0,54
basispremie WAO/WIA	7	€	1,05
gedifferentieerde premie Whk	1,2	€	0,18
<i>SBTOTAAL 2</i>		€	<i>17,76</i>
pensioen	10	€	1,50
ziekte	8,3	€	1,24
<i>TOTAAL</i>		€	<i>20,50</i>

Een minimumtarief van 20,50 euro per uur, zoals hierboven berekend, zou wat ons betreft beter aansluiten bij de praktijk. Wij merken hierbij wel op dat dit een generieke berekening is voor alle zzp'ers. Veel van de kosten die zzp'ers maken, zijn afhankelijk van de sector waarin die de werkzaamheden uitvoeren. Het lijkt ons daarom ook belangrijk om sectoraal afspraken te maken over hogere minimumtarieven. Wij hebben dan ook op positieve wijze kennisgenomen van de ruimte die de Autoriteit Consument & Markt eerder dit jaar hiervoor heeft geboden in de *Leidraad tariefafspraken zzp'ers*. Dit is een stap vooruit, maar nog niet genoeg om sectoraal onderhandelen mogelijk te maken. Wij zouden mogelijkheden tot sectoraal onderhandelen dan ook graag nader uitgewerkt zien in een aangepast wetsvoorstel.

Zelfstandigenverklaring en positie zelfstandige

Loonwijzer constateert dat het wetsvoorstel de huidige situatie van werknemers enerzijds en zzp'ers anderzijds juist ingewikkelder maakt. Dit komt voor een aanzienlijk deel door het toevoegen van een nieuwe categorie werkende: de 'werkende in geval van een opt-out-overeenkomst', die minimaal 75 euro per uur verdient en maximaal een jaar mag werken voor een opdrachtgever.

Wij zijn van mening dat het beter definiëren van de zzp'er een betere manier is om duidelijkheid te creëren en hier ook op toe te zien, met bijvoorbeeld een rol voor de Inspectie SZW. Wat ons betreft verdient een model zoals in Californië serieuze overweging. Dit sluit ook aan bij de rest van de regelgeving in Nederland, zoals de in vaste jurisprudentie vastgelegde uitgangspunten voor dienstbetrekking. Grof gezegd gaat het in dit model om de volgende cumulatieve factoren:

De zelfstandige...

1. *heeft regelvrijheid ten aanzien van de uitvoering en de planning van het werk;*
2. *doet 'niet-regulier' werk en doet dus niet hetzelfde werk dat werknemers in loondienst bij dezelfde organisatie doen of hebben gedaan;*
3. *heeft een eigen bedrijf en voert dezelfde soort werkzaamheden ook uit voor andere opdrachtgevers/klanten.*

Het hanteren én handhaven van bovenstaande zou schijnzelfstandigheid en schijnopdrachtgeverschap bemoeilijken, zoals ook uit andere landen blijkt. Wij onderkennen ook dat deze definitie niet alle excessen aanpakt; daarom zou het duidelijk definiëren van de zelfstandige een onderdeel van de oplossing moeten zijn.

Handhaving

Voor sommige zelfstandigen zal de regeldruk substantieel zijn, zoals is aangegeven in de algemene toelichting op de wet, bijvoorbeeld wanneer stuksprijzen worden gehanteerd. Loonwijzer begrijpt dat enige extra regeldruk onvermijdelijk is bij het ontwerpen van een wet. Wel bestaat de vrees dat door de onrust die zal ontstaan onder zelfstandigen en opdrachtgevers door dit wetsvoorstel, de handhaving weer zal worden uitgesteld of actief zal worden vermeden door alle betrokken partijen.

Ook vragen wij ons af waarom de zzp'er zou moeten worden gestraft als die niet genoeg informatie aanlevert bij de opdrachtgever over (de opbouw van) het tarief. Dit zou wat ons betreft kunnen leiden tot een situatie waarin de zzp'er een te laag tarief niet meldt bij de Inspectie, uit angst zelf niet de juiste stappen te hebben doorlopen en daarmee een boete te riskeren.

Sociale zekerheid

Ten slotte wordt in het wetsvoorstel, wat Loonwijzer betreft, te weinig aandacht besteed aan de gevolgen van de maatregelen voor het financieren van het Nederlandse socialezekerheidsstelsel. In het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) wordt het handhaven van het socialezekerheidsstelsel niet genoemd als doel en ook in de algemene toelichting wordt maar beperkt aandacht geschonken aan de sociale zekerheid. Wij begrijpen dat dit wetsvoorstel niet poogt om de hele problematiek aan te pakken en snappen dat de pensioen- en arbeidsongeschiktheidsafspraken in het pensioenakkoord ook een rol spelen hierin.

Wel zouden we graag een ambitieuzer plan zien waarmee de sociale zekerheid toekomstbestendig kan worden gemaakt. Als voorschot hierop hebben wij in de berekeningen voor het minimumtarief dan ook premiepercentages voor het afdekken van sociale risico's opgenomen. Op deze manier zouden zzp'ers zich op gelijke voet moeten kunnen verzekeren voor sociale verzekeringsrechten en pensioen.

Loonwijzer hoopt dat bovenstaande opmerkingen worden meegenomen bij het herzien van en de verdere besluitvorming rond de *Wet minimumbeloning zelfstandigen en zelfstandigenverklaring*. In het kader van dit wetsvoorstel kijkt Loonwijzer bovendien uit naar de voorstellen van de Commissie Regulering van werk, onder voorzitterschap van de heer Borstlap.

Eventuele reacties op deze bijdrage kunnen worden verstuurd naar: nielspeuchen@wageindicator.org